

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
M. CAMPOSA SANCHEZ-BORDONE,
predstavljeni 17. decembra 2020¹

Zadeva C-709/19

**Vereniging van Effectenbezitters
proti
BP plc**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Mednarodna sodna pristojnost v civilnih in gospodarskih zadevah – Sodna pristojnost v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti – Spor na področju naložb – Kraj škodnega dogodka – Škoda, ki temelji izključno na finančni izgubi – Ugotovitvena tožba, ki jo je vložil subjekt za kolektivno obrambo interesov“

1. Združenje imetnikov vrednostnih papirjev je pri Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) vložilo odškodninsko tožbo za povračilo izgube zaradi zmanjšanja vrednosti delnic družbe s sedežem v Združenem kraljestvu zaradi razlitja nafte, do katerega je prišlo na infrastrukturi te družbe v Mehiškem zalivu.

2. V okviru tega spora želi predložitveno sodišče pridobiti razlago člena 7, točka 2, Uredbe (EU) št. 1215/2012.² Ker je škoda, ki je predmet tožbe, zgolj premoženjska, ima težave pri odločitvi glede svoje pristojnosti ob upoštevanju prejšnjih odločitev Sodišča, zlasti v sodbah Kolassa, Universal in Löber.³

3. Dvomi predložitvenega sodišča izpostavijo tveganja, ki so tesno povezana z razlagami odprte strukture na tem področju, kot je ta, ki mednarodno sodno pristojnost veže na „posebne okoliščine“ spora. Hkrati ponujajo priložnost, da se te razlage podrobneje opredelijo oziroma da se po potrebi ponovno preučijo.

¹ Jezik izvirnika: španščina.

² Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev) (UL 2012, L 351, str. 1).

³ Sodbe z dne 28. januarja 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37; v nadaljevanju: sodba Kolassa); z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449; v nadaljevanju: sodba Universal); in z dne 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701; v nadaljevanju: sodba Löber).

I. Pravni okvir

A. Pravo Unije. Uredba št. 1215/2012

4. V uvodni izjavi 16 je navedeno:

„Poleg stalnega prebivališča toženca bi morala obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki pripomore k pravilnemu delovanju pravosodja. Obstoj tesne povezave bi moral zagotoviti pravno varnost in preprečiti možnost, da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice, katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti. [...]“.

5. Člen 4 določa:

„1. Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.

[...]“.

6. Člen 7 določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

2. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka;

[...]“.

B. Nizozemsko pravo. Burgerlijk Wetboek⁴

7. Člen 305a v knjigi 3 BW:⁵

„1. Vsaka institucija ali združenje, ki je v celoti pravno sposobna, lahko vloži tožbo pri sodišču zaradi obrambe podobnih interesov drugih oseb, če tako obrambo izvaja v skladu s svojim statutom.

[...]

3. Predmet tožbe, kot je obravnavana v prvem odstavku, ne more biti [...] denarna odškodnina.

[...]“.

II. Dejansko stanje, spori pred nacionalnimi sodišči in predlog za sprejetje predhodne odločbe

8. Vereniging van Effectenbezitters (združenje imetnikov vrednostnih papirjev; v nadaljevanju: VEB) je nizozemsko združenje s sedežem v Haagu (Nizozemska), katerega dejavnost je obramba interesov imetnikov vrednostnih papirjev.

⁴ Nizozemski civilni zakonik, v nadaljevanju: BW.

⁵ V nadaljevanju: člen 3:305a BW.

9. Družba BP plc (v nadaljevanju: BP) je naftna in plinska družba s sedežem v Londonu (Združeno kraljestvo), ki posluje po vsem svetu. Njene navadne delnice kotirajo na borzah v Londonu in Frankfurtu.

10. Aprila 2010 je bila na naftni ploščadi, ki jo je družba BP imela v najemu, v Mehškem zalivu eksplozija, ki je povzročila hudo okoljsko škodo.

11. VEB je 17. aprila 2015 pri rechtbank Amsterdam (sodišče prve stopnje v Amsterdamu, Nizozemska) proti družbi BP na podlagi člena 3:305a BW vložilo kolektivno tožbo v korist vseh oseb, ki so v obdobju od 16. januarja 2007 do 25. junija 2010 kupile, imele v posesti ali prodale navadne delnice družbe BP prek skrbniškega računa na Nizozemskem ali skrbniškega računa banke in/ali investicijske družbe s sedežem na Nizozemskem (v nadaljevanju: delničarji družbe BP).

12. VEB je rechtbank Amsterdam (sodišče prve stopnje v Amsterdamu) predlagalo, naj ugotovi:

- da so nizozemska sodišča mednarodno pristojna za odločanje o odškodninskih tožbah delničarjev družbe BP;
- da je za te tožbe krajevno pristojno rechtbank Amsterdam (sodišče prve stopnje v Amsterdamu);
- da je družba BP v razmerju do svojih delničarjev ravnala nezakonito s tem, da jim je posredovala nepravilna, nepopolna in zavajajoča sporočila o: (i) svojih varnostnih in vzdrževalnih programih v zvezi z razlitjem nafte na dan 20. april 2010, ali (ii) obsegu tega razlitja nafte, ali (iii) vlogi, ki jo je družba BP imela pri razlitju nafte in njeni odgovornosti za to;
- da bi se delnice družbe BP s strani delničarjev družbe BP, če ne bi bilo nezakonitega ravnanja te družbe, kupovale ali prodajale po ugodnejši tržni ceni ali pa do nakupa ali prodaje sploh ne bi prišlo;
- da obstaja nujna vzročna zveza med nezakonitim ravnanjem družbe BP in škodo zaradi tečaja delnic, ki so jo utrpeli delničarji družbe BP v obdobju med 16. januarjem 2007 in 25. junijem 2010.

13. Družba BP je ugovarjala pristojnosti nizozemskih sodišč, pri čemer se je opirala na Uredbo št. 1215/2012. Rechtbank Amsterdam (sodišče prve stopnje v Amsterdamu) se je izreklo za nepristojno, gerechtshof Amsterdam (pritožbeno sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) pa je to odločbo potrdilo.

14. VEB je vložilo kasacijsko pritožbo pri Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske), ki je Sodišču poslalo ta vprašanja za predhodno odločanje:

- „1. (a) Ali je treba člen 7, točka 2, [Uredbe št. 1215/2012] razlagati tako, da neposreden nastanek čisto finančne škode na nizozemskem skrbniškem računu ali skrbniškem računu banke in/ali investicijskega podjetja s sedežem na Nizozemskem – ta škoda pa je posledica naložbenih odločitev, sprejetih pod vplivom splošnih svetovno razširjenih, vendar nepravilnih, nepopolnih in zavajajočih informacij mednarodne družbe, ki kotira na borzi – pomeni zadostno navezno okoliščino za mednarodno pristojnost nizozemskega sodišča na podlagi kraja nastanka škode (Erfolgsort)?

- (b) Če je odgovor nikalen: ali se za utemeljitev pristojnosti nizozemskega sodišča zahtevajo dodatne okoliščine, in katere so te okoliščine? Ali dodatne okoliščine, ki so navedene v točki 4.2.2⁶, zadostujejo za pristojnost nizozemskega sodišča?
2. Ali je odgovor na prvo vprašanje drugačen, če gre za tožbo, ki jo na podlagi člena 3:305a BW vloži združenje, katerega cilj je na lastno pobudo zastopati kolektivne interese vlagateljev, ki so utrpeli škodo, kot je opredeljena v prvem vprašanju, posledica česar je med drugim, da niso ugotovljeni niti stalno prebivališče zgoraj navedenih vlagateljev niti posebne okoliščine posameznih nakupnih transakcij ali posameznih odločitev, da se ne prodajo delnice, ki so že v lasti?
 3. Če je nizozemsko sodišče pristojno, da v skladu s členom 7, točka 2, Uredbe [št. 1215/2012] odloča o tožbi, vloženi na podlagi člena 3:305a Bw, ali je potem to sodišče na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe [št. 1215/2012] tudi mednarodno pristojno in krajevno pristojno v državi za odločanje o vseh pozneje vloženi posamičnih odškodninskih tožbah vlagateljev, ki so utrpeli škodo v smislu prvega vprašanja?
 4. Če je nizozemsko sodišče v smislu tretjega vprašanja sicer mednarodno pristojno, ni pa krajevno pristojno v državi za odločanje o vseh posamičnih odškodninskih tožbah vlagateljev, ki so utrpeli škodo v smislu prvega vprašanja, ali se potem krajevna pristojnost v državi določi po stalnem prebivališču oškodovanega vlagatelja, sedežu banke, pri kateri ima ta vlagatelj odprt osebni bančni račun, sedežu banke, pri kateri je voden skrbniški račun, ali po kateri drugi navezni okoliščini?“

III. Postopek pred Sodiščem

15. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vpisan v sodnem tajnistvu Sodišča 25. septembra 2019.
16. VEB, družba BP in Evropska komisija so predložili pisna stališča. Po odpovedi obravnave, ki je bila prvotno razpisana, jim je Sodišče poslalo nekaj vprašanj in prosilo za pisni odgovor, ki so ga ti poslali 8. oktobra 2020.

IV. Analiza

A. Splošna pojasnila

17. Po navodilu Sodišča se ti sklepni predlogi nanašajo samo na prvi dve vprašanji za predhodno odločanje.
18. Preden se lotim njune obravnave, se mi zdi primerno opozoriti na naslednje:
 - Določbe Uredbe št. 1215/2012 je treba razlagati samostojno ob upoštevanju njenega sistema in ciljev.⁷

⁶ Te so: družba BP je usmerjena k svetovni skupnosti vlagateljev, vključno z nizozemskimi; VEB zastopa interese številnih vlagateljev, katerih večina ima sedež ali prebivališče na Nizozemskem; dogovor med družbo BP in delničarji v Združenih državah ni bil predlagan vlagateljem, katerih interese zastopa VEB, ne da bi se drug, podoben postopek izvedel v Evropi; med delničarji, za račun katerih deluje VEB, so potrošniki, za katere Uredba št. 1215/2012 določa posebno pravno varstvo.

⁷ V zvezi s pravilom o posebni pristojnosti v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti glej sodbo z dne 25. oktobra 2011, eDate Advertising in drugi (C-509/09 in C-161/10, EU:C:2011:685, točka 38).

- V obsegu, v katerem Uredba št. 1215/2012 nadomesti Uredbo (ES) št. 44/2001⁸ (ki pa nadomešča Bruseljsko konvencijo),⁹ velja še naprej razlaga Sodišča v zvezi s prejšnjimi določbami, ki so enake kot določbe v veljavnem instrumentu.¹⁰
- Edini namen določitve kraja konkretnega nastanka ali pojava škode v okviru člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 je ugotoviti sodno pristojnost sodišč države članice.
- Ta določitev naj bi zagotavljala učinkovito sodno varstvo strank v čezmejnih zasebnopravnih sporih, s čimer se odpre podlaga pristojnosti, ki je alternativa stalnemu prebivališču tožene stranke, zato da se izpolnijo „objektivne potrebe s stališča dokazovanja ali procesne ekonomije“.¹¹
- V sistemu Uredbe št. 1215/2012 se pristojnost sodišč po kraju stalnega prebivališča tožeče stranke (*forum actoris*) določi izjemoma.¹²

B. Uvodne pripombe glede predloga za sprejetje predhodne odločbe

19. V prvem in drugem vprašanju za predhodno odločanje se združuje več vprašanj v zvezi s členom 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012.

20. Zaporedje teh vprašanj se lahko povzame tako:

- predložitveno sodišče želi izvedeti, ali je mogoče na podlagi zgolj finančne izgube, ki je nastala neposredno na skrbniškem računu,¹³ vodenem na Nizozemskem, določiti mednarodno sodno pristojnost sodišč te države po kraju nastanka škode, če je izguba posledica odločitev, sprejetih na podlagi informacij, ki so bile na voljo vsem in ki jih je posredovala mednarodna družba, ki kotira na borzi druge države članice;
- v primeru nikalnega odgovora sprašuje, ali so potrebne dodatne okoliščine in katere so te okoliščine;
- prosi za posebno preučitev posebnih okoliščin, o katerih se razpravlja v sporu;¹⁴ in
- nazadnje želi izvedeti, ali lahko dejstvo, da je bila vložena kolektivna tožba, vpliva na odgovor.

21. Vsekakor je treba določiti točke, ki nimajo nobene povezave z razpravo in se štejejo za samoumevne. To so:

- kvalifikacija zahtevka kot nepogodbenega;
- vzročni dogodek je bil zunaj Nizozemske in

⁸ Uredba Sveta z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini: poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

⁹ Bruseljska konvencija iz leta 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32; konsolidirano besedilo v UL 1998, C 27, str. 1; v nadaljevanju: Bruseljska konvencija).

¹⁰ Glej uvodno izjavo 34 Uredbe št. 1215/2012.

¹¹ Sodba z dne 10. junija 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, točka 18; v nadaljevanju: sodba Kronhofer).

¹² Sodbi z dne 19. septembra 1995, Marinari, (C-364/93, EU:C:1995:289, točka 13; v nadaljevanju: sodba Marinari); in Kronhofer, točka 20.

¹³ Predložitveno sodišče v ta izraz zajame „skrbniške račune na Nizozemskem“ in „skrbniške račune, ki jih vodi banka ali investicijska družba s sedežem na Nizozemskem“.

¹⁴ Glej opombo 6 teh sklepnih predlogov.

– povsem finančna in določljiva narava škode, ki se ovrednoti v izgubi vrednosti navadnih delnic družbe BP.¹⁵

22. Dvomi Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) temeljijo na premisi, ki se je opredelila kot „celostni pristop“,¹⁶ ki ga je ubralo Sodišče v zvezi s členom 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, da bi ga uporabilo za nekatere spore na področju naložb,¹⁷ kjer se je štelo, da je škoda nastala v kraju, kjer je imel vlagatelj odprt račun.¹⁸

23. Čeprav ni sporno, da se je kraj računa vlagatelja uporabil za identifikacijo pristojnega sodišča, pa moram navesti, da je šlo za okoliščine, ki jih je Sodišče opredelilo kot „posebne“,¹⁹ in sicer zato:

- ker je obravnavalo vprašanje z zelo natančnega vidika, saj se je poskušala potrditi pristojnost sodišč v kraju prebivališča tožeče stranke, in
- je bila pomembnost kraja, kjer je bil račun, kot navezne okoliščine relativna, saj so ostali elementi skupaj potrjevali primernost takega kraja za dodelitev sodne pristojnosti ob upoštevanju bližine spora in sodišča ter predvidljivosti tega za stranke.

1. Zakaj je kraj, kjer je skrbniški račun, težko sprejeti kot kraj nastanka škode

24. Nisem prepričan, da bi bilo to, da je račun tožeče stranke v državi članici, katere sodna pristojnost je sporna, koristna referenčna točka, celo če bi bili podani dodatni elementi, za kateri koli spor o nepogodbeni odškodninski odgovornosti za škodo, povzročeno naložbam zaradi pomanjkanja informacij. Menim bolj, da gre za odprto vprašanje, tudi ob upoštevanju pristopa Sodišča k njegovi rešitvi.

25. V obsegu, v katerem skrbniški račun odraža premoženjsko vrednost in tej nastane škoda, bi lahko kraj tega računa načeloma lahko pomenil kraj, kjer je imetniku nastala povsem finančna škoda. Ta geografska določitev škode je vendarle določitev v prenesenem ali fiktivnem pomenu tako kot katera koli v primeru nepremoženjske škode.²⁰

15 V svojem stališču družba BP oporeka kvalifikaciji škode, ki se izraža na skrbniških računih, kot „neposredne“, vendar glede tega predložitveno sodišče ni postavilo nobenega vprašanja. Če bi ga bilo treba obravnavati, menim, da ne gre za posredno škodo, ki se jo razume kot „dodatno škodo k nastali škodi, ki je nastala oškodovancu“, kot se je izrazil generalni pravobranilec P. Léger v sklepnih predlogih v zadevi Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:24, točka 45), če škodo tvori izguba vrednosti nekaterih delnic, ta pa se odraža na skrbniškem računu: ne gre za dve različni verižni škodi, temveč samo za eno. Padec vrednosti vrednostnih papirjev in zmanjšanje premoženja delničarja po mojem mnenju nista ločljiva in se v tem strinjam z generalnim pravobranilcem P. Légerjem. Nazadnje opozarjam, da nacionalno sodišče ne uporabi pridevnika „neposreden“ (ali prislov „neposredno“), da bi ločilo med neposredno in posredno škodo, temveč da bi označilo odstopanje od dejanskega stanja, ki je bilo povod za sodbo Universal, kjer je sama tožeča stranka izbrala račun, s katerega so se izplačala pozneje zahtevana sredstva (glej točko 4.9.1 predložitvene odločbe).

16 Teorija uporablja ta izraz (tako kot izraz „*minimum contacts approach*“ ali „*théorie du groupement des points de contact*“), da opiše pristop v sodbah Universal, Kolassa in Löber: Gargantini, M., „Competent Courts and Applicable Law“, v Busch, D., Ferrarini, G., in Franx, J. P., *Prospectus Regulation and Prospectus Liability*, OUP, 2020, obrobna opomba 19.27.

17 Sodbi Kolassa in Löber. Ni se pojavil v sodbi Kronhofer, ki je bila izdana pred njima in v kateri tožena stranka ni bila izdajatelj vrednostnih papirjev, temveč finančni posrednik, ki je obdržal neposreden stik s tožečo stranko.

18 Sodbi Kolassa, točka 55 in točka 3 izreka, in Löber, točki 16 in 35 ter izrek. Pred tem sodba Kronhofer, točka 18, posredno. Iz teh sodb, ki obravnavajo vrste različnih računov, ni mogoče jasno izpeljati, kateri kraj – ali tisti, od koder so bila izplačana sredstva, ali tisti, kjer so se hranili vrednostni papirji – se je obdržal kot kraj nastanka škode. Gargantini, M., *loc. cit.*, obrobni opombi 19.21 in 19.24.

19 Sodbi Universal, točka 37, ki se sklicuje na sodbo Kolassa; in Löber, točka 29.

20 V sodbi Kronhofer je Sodišče izključilo pristojnost sodišč v kraju stalnega prebivališča tožeče stranke, čeprav je priznalo, da je tam nastala finančna škoda. Sprejelo je namreč domnevo predložitvenega sodišča, da je škoda prizadela *hkrati celotno premoženje*; menilo je, da sta kraj nastanka škode in kraj, kjer je prišlo do vzročnega dogodka, *identična*; sprejelo je, da obstajajo *drugi kraji*, kjer se je pokazala ta ista škoda (na primer, račun, od koder izvirajo sredstva), vendar ni hotelo potrditi pristojnosti sodišč v kraju stalnega prebivališča in centra premoženja tožeče stranke, ki sta se ujemale z njimi. Glej točko 17 in naslednje ter izrek.

26. Vendar to, da se da enemu kraju, kjer je nastala škoda, prednost pred drugim med vsemi predstavljivimi, ne sme zanemariti namena zadevnega pravila. Pomembnost skrbniškega računa (ali bančnega računa v širokem pomenu) je s tega vidika sporna: sama sodna praksa Sodišča potrjuje šibkost te povezave.

27. Kraj, kjer je račun, je v večji meri v korist delničarja, predvsem če sovпада z njegovim sedežem ali stalnim prebivališčem, kar je, če gre za potrošnike ali male vlagatelje, skladno z zakonodajnopoličnimi cilji materialnopravnih predpisov.²¹ Vendar se te politike ne sme promovirati v škodo samega namena Uredbe št. 1215/2012, kot je izražen v trenutno veljavnem besedilu.

28. Določitev kraja računa lahko prispeva k temu, da sta si spor in sodišče objektivno blizu, vendar se tega ne sme precenjevati. Računi, na katerih se hranijo vrednostni papirji ali na katerih se vidi njihovo razvrstitev, ne določajo na primer vzročne zveze med dogodkom in škodo niti posledično vrednostjo škode.

29. Poleg tega je z vidika družbe izdajateljice delnic, ki kotirajo na borzi, to, kje so računi njenih delničarjev, podatek, ki ga ni mogoče predvideti in ki ne omogoča niti najmanjšega predvidevanja, katera so sodišča, ki bodo mednarodno pristojna in pred katerimi bo lahko tožena.

30. Ni sporno, da izdajatelj delnic, ko sprejme odločitev, da jih bo uvrstil v kotacijo na borzi države, ki ni država njegovega sedeža, implicitno sprejme, da bo morda tožen zunaj države svojega sedeža. Vendar ker nima nadzora nad tem, kako vrednostni papirji pozneje krožijo, je lokacija računa vlagatelja²² zanj tako naključna kot tudi nepredvidljiva.²³

31. V teh okoliščinah sprejeti to, kje je račun, kot dejavnik, na podlagi katerega se določi pristojnost, ne prepreči „možnost[i], da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice, katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti.“²⁴ To možnost pravzaprav olajša.

2. Pridržki glede uporabe „celostnega pristopa“ v primerih, kakršen je obravnavani

32. V sklepnih predlogih v zadevi Verein für Konsumenteninformation sem navedel, da to, da ne obstaja fizična poškodba, otežuje določitev kraja, kjer nastane škoda, in vzbuja dvome glede priložnosti obdržati ta kraj kot navezno okoliščino v smislu člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012.²⁵

33. Tam se opozoril, da se je iz tega razloga Sodišču večkrat predlagalo, naj opusti možnost izbire med krajem dogodka in krajem nastanka škode, kadar gre samo za premoženjsko škodo. S tem stališčem sem se strinjal in pojasnil, da jo lahko uporabi za nekatere primere, ne pa nujno na splošno.²⁶

21 Kot so v Uredbi (EU) 2017/1129 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o prospektu, ki se objavi ob ponudbi vrednostnih papirjev javnosti ali njihovi uvrstitvi v trgovanje na reguliranem trgu, in razveljavitvi Direktive 2003/71/ES (UL 2017, L 168, str. 12).

22 Vključno z identiteto vlagatelja v nekaterih primerih. Obveznost držav članic, da zagotovijo, da imajo družbe pravico poznati ta podatek, je bila določena s členom 3a Direktive 2007/36/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o uveljavljanju določenih pravic delničarjev družb, ki kotirajo na borzi (UL 2007, L 184, str. 17), prek Direktive (EU) 2017/828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive 2007/36/ES glede spodbujanja dolgoročnega sodelovanja delničarjev (UL 2017, L 132, str. 1).

23 Glej Staedler, A., „Der deliktische Erfolgsort als internationaler Gerichtsstand bei reinen Vermögensdelikten“, v *Festschrift für Reinhold Geimer zum 80. Geburtstag*, C.H. Beck, 2017, str. od 715 do 722. Če se račun obdrži kot merilo, na podlagi katerega se dodeli pristojnost, mora izdajatelj delnic, ki želi nevtralizirati tveganje tožb pred sodišči, ki jih ni mogoče predvideti, izključiti prodajo delnic malim vlagateljem.

24 Uvodna izjava 16 Uredbe št. 1215/2012

25 Zadeva C-343/19, EU:C:2020:253; v nadaljevanju: sklepnih predlogi v zadevi Verein für Konsumenteninformation, točki 46 in 48.

26 Prav tam.

34. Imam torej prav tako pridržke, da se člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 na področju nepogodbene odškodninske odgovornosti v zvezi z vlaganji v vrednostne papirje razlaga tako, da se izhaja iz fikcije, da nepremoženjska škoda nastane na določenem kraju, in da se poleg tega zahteva, da je podan skupek posebnih okoliščin, da se dodeli pristojnost sodiščem v tistem kraju.²⁷

35. Argument, vezan na pravno varnost, potrjuje, da je treba ponovno razmisliti o tem pristopu: v primernem postopkovnem trenutku (v določenih primerih celo *a limine litis*) mora sodišče, pri katerem je bila vložena tožba, ugotoviti navezne okoliščine z državo sodišča, iz katerih glede na veljavno zakonodajo izpelje svojo mednarodno sodno pristojnost. Ne samo iz praktičnih razlogov, ampak, naj ponovim, tudi iz razlogov pravne varnosti, mora imeti možnost, da se glede te zahteve zlahka izreče pred vsebinsko presojo.

36. Razlaga člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, ki zahteva analizo posebnih okoliščin vsakega primera, ni v prid gotovosti izida v primerih, kakršen je ta. Še več, sama narava merila bi verjetno vzbudila dvome pravnih subjektov in ustvarila dobro podlago za procesne strategije zavlačevanja, pa tudi različne razlage v državah članicah in nove predloge za sprejetje predhodne odločbe, predložene Sodišču.²⁸

3. Vmesni predlog

37. V sporih, kot se tu obravnava, zato ne bi bilo nujno uporabiti metode združevanja stikov, da bi se dodelila pristojnost na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012. Torej bi šlo za to, da se škoda določi na kraju, ki je najprimernejši z vidika ciljev, ki jim sledi pravilo, pri čemer se izključi kraj, kjer je skrbniški račun.

38. Po mojem mnenju je ta pristop mogoč in so ga dejansko sprejela sodišča nekaterih držav članic, ki svojo pristojnost presojuje na podlagi drugih podatkov, tako da dajejo prednost na primer borzi, kjer kotirajo delnice.²⁹ To je kraj (ki ni nujno fizičen), ki je dobro znan *ex ante*, ki ga je izbral izdajatelj in katerega zakonodaja velja zanj v zvezi z obveznostmi obveščanja; po drugi strani ga vlagatelj pozna oziroma bi ga moral poznati vnaprej, ko kupi delnice družbe.³⁰

39. Kljub temu bom glede na formulacijo vprašanj za predhodno odločanje nanje odgovoril na podlagi njihovih premis, in sicer glede na dosedanje sodno prakso Sodišča, in, če bo primerno, analiziral predlagane alternativne rešitve.

27 Ne izključujem, na primer, da bi bilo treba v drugih sporih v zvezi s čisto premoženjsko škodo določiti kraj škode preprosto v skladu s „celostnim pristopom“, ne da bi se resno oporekalo predvidljivosti tega kraja ali njegove bližine s sporom niti nazadnje koristnosti za pravilno delovanje pravosodja. Tako sem trdil v sklepnih predlogih v zadevi Verein für Konsumenteninformation (vendar sem navedel, da je treba biti previden: glej točko 70). Isto bi se zgodilo v sporih zaradi zamrznitve bančnih računov kot preventivnim ukrepom v čezmejnih primerih, ko bi imel dolжник pravico do odškodnine, ker je bila zamrznitev neupravičena. Pristojnost sodišč po kraju, kjer je račun, ki je bil zamrznjen brez utemeljenega razloga, očitno ni sporna.

28 Glede tega glej predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki je bil povod za sodbo z dne 9. julija 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534).

29 Glej sodbi Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) z dne 7. januarja 2014, št. 11-24.157 (JurisData št. 2014-000040) in Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z dne 7. julija 2017 (6Ob18/17s).

30 Vendar priznam, da ne gre za rešitev, ki bi bila imuna za kritike: ni v prid malemu vlagatelju s prebivališčem v drugi državi (a člen 7, točka 2, ni zasnovan za njegovo varstvo); delnice pa morajo kotirati na več kot enem trgu. Poleg tega pride to tega, da lahko taka navezna okoliščina pripelje do prebivališča tožene stranke, če ta izbere državo članico, kjer je, kot matično državo v smislu Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2004 o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembah Direktive 2001/34/ES (UL 2004, L 390, str. 38). Prav tako priznam, da lahko pripelje do tega, da sta „kraj dogodka“ in „kraj nastanka škode“ ista. Tu naj napotim na navedbe generalnega pravobranilca M. Szpunarja v sklepnih predlogih v zadevi Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:161, točka 38): „Kadar je podana [...] škoda, ki zajema le zmanjšanje finančnih sredstev [...], menim, da pojem ‚Erfolgsort‘ ni v celoti upošteven. V nekaterih primerih pojma ‚Handlungsort‘ in ‚Erfolgsort‘ ne moreta biti ločena. [...]“. V zvezi s tem glej tudi spodaj točko 60 in naslednje teh sklepnih predlogov.

C. Prvo vprašanje za predhodno odločanje

1. Odgovor glede na sodno prakso Sodišča

a) Točka (a): kraj skrbniškega računa, „zadostna navezna okoliščina“?

40. Iz sodb Kolassa, Universal in Löber izhaja, da kraj v državi članici, kjer je bančni račun (v širokem pomenu), na katerem se odraža finančna izguba, ne zadostuje za dodelitev mednarodne sodne pristojnosti sodiščem te države. Podane morajo biti tudi posebne okoliščine, ki skupaj omogočajo dodelitev te pristojnosti.³¹

41. Če za trenutek izvzamem pomen, ki bi ga lahko v tej zadevi imela vrsta tožbe (kolektivna), ki jo je vložilo VEB,³² tu ne najdem nobenega razločevalnega elementa, ki bi imel tako težo, da bi se bilo mogoče oddaljiti od te sodne prakse.

42. Predložitveno sodišče poudarja, da je v sodbi Universal finančna izguba nastala na bančnem računu tožeče stranke, ki ga je sama izbrala za poplačilo svojega dolga; oškodovanec je sam odločil o svoji izgubi, kar zmanjša zanesljivost lokacije računa kot elementa za dodelitev mednarodne sodne pristojnosti. V tej zadevi pa naj bi do zmanjšanja vrednosti premoženja kot posledice padca vrednosti delnic na skrbniških računih prišlo *neposredno* na teh računih.

43. Argument me iz več razlogov ne prepriča.

- V navedeni sodbi se Sodišče ni sklicevalo na nezanesljivost računa, ki ga izbere tožeča stranka, kot glavno utemeljitev, temveč kot dodatno.³³
- Posredovanja delničarja, da izbere račun, kjer bo hranil svoje vrednostne papirje, na podlagi česar bi lahko vnaprej določil položaj tega računa kot povezavo z ozemljem z vidika prihodnje tožbe proti izdajatelju delnic, ni mogoče izključiti.³⁴
- Kot sem že navedel, če delničar, katerega vrednostni papirji so izgubili vrednost, takega kraja ne *izbere*, tega ne pretvori v dejavnik, ki je manj predvidljiv za izdajatelja.

44. Niti razlika med to zadevo in zadevami, v katerih sta bili izdani sodbi Kolassa in Löber, glede oblike in obsega informacij, ki so bile domnevno zavajajoče in ki jih je posredovala tožena stranka, ne upraviči dodelitve mednarodne pristojnosti sodiščem v kraju, kjer so skrbniški računi.

45. Dejansko bi to, da informacije družbe izdajateljice niso bile naslovljene posebej oziroma ločeno na nizozemske vlagatelje, pravzaprav podpiralo nasprotno ugotovitev.³⁵ Vendar ker je ta dejavnik za VEB posebna okoliščina, ki *podpira* sodno pristojnost nizozemskih sodišč, ga bom presojal nazadnje s tega vidika.

46. Če povzamem, nastanka finančne škode na skrbniškem računu, ki je na Nizozemskem, ni mogoče sprejeti kot „zadostne navezne okoliščine za dodelitev mednarodne pristojnosti“ sodiščem te države.

³¹ Sodbi Universal, točki 36 in 37, in Löber, točka 31 in izrek.

³² Na ta pomen se nanaša drugo vprašanje za predhodno odločanje.

³³ Točka 38.

³⁴ Razlika od sodbe Universal torej ne bi bila v izbiri referenčnega računa, temveč v trenutku, ko se ta izbere.

³⁵ Samo nacionalno sodišče priznava, da tožena stranka v teh okoliščinah ne bi mogla predvideti pristojnega sodišča: glej točko 4.9.3 predložitvene odločbe.

b) Točka (b): posebne okoliščine zadeve

47. Če bi bil odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje nikalen, želi Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) izvedeti, ali se „za utemeljitev pristojnosti nizozemskega sodišča zahtevajo dodatne okoliščine, in katere so te okoliščine“. In sicer prosi, naj se ugotovi, ali zadostujejo okoliščine, omenjene v točki 4.2.2 predložitvene odločbe.³⁶

48. Kot sem nekje drugje že pojasnil, je nemogoče abstraktno pojasniti posebne okoliščine, ki skupaj tvorijo zadostno povezavo med sporom in sodiščem, če je v tožbi opisana škoda zgolj finančna.³⁷

49. Vendar se mi zdi pomembno poudariti, da so „posebne okoliščine“, ki so pomembne glede dodelitve pristojnosti, tiste, ki razkrivajo bližino med sporom in sodiščem, ter predvidljivost sodišča za stranke, saj so to načela, na katera se opira merilo mednarodne sodne pristojnosti „kraj nastanka škode“.³⁸

50. Te okoliščine morajo vključevati:

- elemente interesa za pravilno delovanje pravosodja in dobro organizacijo postopka; in
- dejavnike, na podlagi katerih bi si lahko stranke ustvarile prepričanje glede tega, kje začeti pravdo ali kje bi lahko bile zaradi svojih dejanj morebiti tožene.

51. Iz dokumentov v spisu je mogoče razbrati, da v postopku v glavni stvari ni *posebnih okoliščin*, ki bi bile podobne tistim v zadevah Kolassa in Löber. Glede na predložitveno odločbo pa bi lahko bile podane druge.³⁹ Menim, da večina teh zadnjih (če za trenutek pustimo ob strani to, da gre za kolektivno tožbo) ni pomembna za dodelitev pristojnosti.⁴⁰

1) Dogovor družbe BP z drugimi delničarji

52. Menim, da ni pomembno, da se je družbi BP uspelo dogovoriti s svojimi delničarji v ZDA, tega dogovora pa ni ponudila evropskim delničarjem. Ta podatek v smislu predvidljivosti, bližine ali pravilnega delovanja pravosodja ne vsebuje ničesar, kar bi bilo v prid temu, da se Nizozemska šteje za pristojno jurisdikcijo v Evropski uniji.

2) Status delničarjev potrošnikov

53. Po mojem mnenju prav tako ni pomembno, da imajo nekateri od prizadetih status potrošnika.⁴¹ Lahko bi bilo zaželeno, da se položaj malih vlagateljev uredi v smislu četrtega oddelka poglavja II Uredbe št. 1215/2012,⁴² vendar ni sporno, da trenutno to ni urejeno.

36 Navedene v opombi 6 teh sklepnih predlogov. Glede dela, v katerem predložitveno sodišče prosi za presojo posebnih okoliščin, menim, da vprašanje za predhodno odločanje ni hipotetično, v nasprotju s trditvijo družbe BP v svojem pisnem odgovoru na vprašanja Sodišča (točke od 3 do 6).

37 Sklepni predlogi v zadevi Verein für Konsumenteninformation, točka 67.

38 Prav tam.

39 Glej zgoraj opombo 6 teh sklepnih predlogov.

40 To, da imajo delničarji družbe BP, ki jih je prizadela izguba vrednosti delnic, prebivališče na Nizozemskem, si lahko zasluži ločen premislek z vidika vodenja postopka (na primer, v smislu obvestil ali če bi njihove izjave lahko bile nujne kot dokaz). Ali je tako, bi moralo presoditi predložitveno sodišče ob upoštevanju vrste postopka in njegovega predmeta.

41 Moja ugotovitev se ne bi spremenila, tudi če bi bili vsi prizadeti potrošniki. Poleg tega v tej zadevi tožeče stranke niti niso potrošniki sami: tožeča stranka je VEB.

42 To je Sodišče v sodbi Kolassa izključilo, ko je zanikalo kvalifikacijo zahtevka kot pogodbenega in s tem možnost uporabe navedenega oddelka in člena 5(1) Uredbe št. 44/2001.

54. V skladu z Uredbo št. 1215/2012 je varovan samo tisti potrošnik, ki je stranka v pogodbi v okoliščinah, določenih v členu 17.⁴³ V trenutni različici te uredbe ni splošnega načela varstva potrošnika, ki bi tako možnost, da vedno toži v kraju prebivališča, povezoval s takim vsebinskim pogojem.

55. Ker ni takega splošnega pravila, je treba lastnost „potrošnika“ presojati v okviru člena 7, točka 2, tako kot ostale dejavnike: to je v smislu bližine in predvidljivosti pristojnega sodišča. V tem smislu ne vidim, kako status potrošnika nekaterih vlagateljev v družbo BP objektivno približa sodišče in spor oziroma kako zaradi njega nizozemska jurisdikcija postane bolj ali manj predvidljiva z vidika tožene stranke.⁴⁴

3) Informacije družbe BP o njenih delnicah

56. Informacije družbe BP v zvezi z njenimi delnicami so namenjene javnosti, ki vlaga, na svetovni ravni. Ne gre torej za to, da družba BP ne ve, da lahko te vrednostne papirje kupijo vlagatelji držav, ki niso država njenega sedeža oziroma se razlikujejo od sedeža borze ali borz, na katere se je odločila uvrstiti svoje delnice.⁴⁵

57. Res je, da se gospodarski subjekt ne more izgovoriti na splošnost informacije, ki jo je sam razširil, da bi se izognil tožbi v določenem kraju. Vendar tudi ni razumno, da se ga podvrže vsaki jurisdikciji, kamor ta informacija zaradi dostopnosti interneta dospe, če je bil njegov cilj pokazati značilnosti nekaterih delnic, ki kotirajo na borzi in ki jih je običajno mogoče prenesti prek verige posrednikov, ki ni pod nadzorom izdajatelja.

58. Povedano drugače, menim, da za namene člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 razširjanje informacij na svetovni ravni, ki jih družba posreduje v zvezi s svojimi delnicami, ne prispeva ničesar, kar bi bilo v prid sodni pristojnosti sodišč konkretne države.⁴⁶

59. V teh okoliščinah menim, da posebne okoliščine, omenjene v drugem vprašanju za predhodno odločanje, niso v prid dodelitvi pristojnosti nizozemskim sodiščem.

2. Alternativna rešitev?

60. Komisija predlaga, naj se izjemoma razlaga, da škoda nastane na skrbniškem računu, vodenem v državi članici, in je zato mogoče sodno pristojnost dodeliti njenim sodiščem, ne da bi morale biti podane dodatne okoliščine, če ni elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče njen kraj določiti v drugi državi članici.

61. Če ni tako, trdi Komisija, bi tožeča stranka izgubila možnost, ki ji jo daje člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, če bi se v opisanih okoliščinah kraj vzročnega dogodka ujemal s prebivališčem tožene stranke.

⁴³ Sodišče je že razglasilo, da člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 ne zagotavlja večjega varstva šibkejši stranki: glej sodbo z dne 25. oktobra 2012, Folien Fischer in Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664; v nadaljevanju: sodba Folien Fischer in Fofitec, točka 46).

⁴⁴ Seveda je potrošnik na splošno vlagatelj z več možnostmi, da spada v kategorijo „nezadostno obveščenih“, ki jo Sodišče omenja v sodbah Kolassa, točka 56, in Löber, točka 35, kot dejavnik, ki bi ga morala presojati tožena stranka. Vendar za razlago Sodišča ni bil odločilen ta podatek (oziroma eden od odločilnih), temveč razdeljevanje prospektov v državi prebivališča vlagateljev.

⁴⁵ Širjenje informacij brez elementov, ki poskrbijo za geografsko omejitvev (kot so tehnike geografskega blokiranja ali uporaba jezika, ki se govori izključno na nekem ozemlju), se lahko nanaša ravno na poznavanje tega dejstva.

⁴⁶ VEB je v svojem pisnem odgovoru na vprašanja Sodišča očitno priznalo šibkost svoje argumentacije v zvezi s tem vidikom, ko je navedlo (točki 19 in 21), da lahko širjenje informacij na svetovni ravni pomeni zadostno povezavo z Nizozemsko „vsaj v kombinaciji s prebivališčem delničarja“ v navedeni državi.

62. Menim, da ta rezultat, čeprav neposrečen, ni v nasprotju s sistemom dodelitve mednarodne sodne pristojnosti iz Uredbe št. 1215/2012. Lahko pa bi bilo nasprotno.

63. Bruseljska konvencija in nato uredbe izhajajo iz tega, da se pristojnost praviloma določa in se mora določiti (z izjemami, ki jih predvidevajo) po stalnem prebivališču tožene stranke. Posebne pristojnosti, ki so navedene dodatno, se nanašajo na skupek premislekov, med katerimi ni izrecno naveden premislek, ki bi bil sam sebi namen, da se tožeči stranki dajo na voljo alternative.⁴⁷

64. Res je, da je v prvotni razlagi člena 5(3) Bruseljske konvencije omenjen polni učinek konvencije, tako da zajema tako kraj dogodka kot tudi kraj nastanka škode. Tega učinka ne bi bilo, če bi se določba razlagala samo in sistematično kot kraj vzročnega dogodka, saj bi se vedno ujemal s krajem stalnega prebivališča tožene stranke.⁴⁸

65. Takrat je Sodišče stalno opozarjalo, da je treba člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 razlagati ozko, saj se sicer izprazni vsebina splošnega načela, po katerem so pristojna sodišča države, na ozemlju katere ima tožena stranka svoje stalno prebivališče.⁴⁹

66. V tem okviru naj spomnim, da člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 ni bil zamišljen v smislu pristojnosti za varstvo tožeče stranke. S to ugotovitvijo se običajno povezuje svarilo pred razlago določbe, ki bi dajala prednost pristojnosti sodišč v kraju prebivališča tožeče stranke.⁵⁰

67. Tako torej ni mogoče, da cilj olajšati tožbo tožeče stranke prevlada nad ciljema pravne varnosti in fizične bližine spora in pristojnega sodišča.

68. Iz zgoraj navedenega je po mojem mnenju mogoče izpeljati, da ni nujno – in nikakor absolutno nujno – tožeči stranki dati možnosti za pravdanje, še toliko manj možnosti, da vloži svojo tožbo v kraju, za katerega se šteje, da je tam nastala škoda, če ta kraj, ki je dejansko fiktiven, ne pomeni potrebne povezave med sporom in pristojnim sodiščem.

69. V tem smislu naj spomnim, da mora po mnenju Sodišča prizadeta oseba vložiti svojo tožbo pri sodišču v kraju, kjer je nastala škoda, v primerih, v katerih bi bilo nemogoče ali težko določiti, kje se je zgodil vzročni dogodek.⁵¹

70. Dodajam, kot ob neki drugi priložnosti,⁵² da je Sodišče izključilo uporabo člena 5(1) Bruseljske konvencije (danes člen 7, točka 1, Uredbe št. 1215/2012) v zvezi z obveznostjo, ki „je ni mogoče umestiti na točno določen kraj niti je ni mogoče vezati na sodišče, ki bi bilo še posebej primerno za obravnavanje sporov v zvezi s to obveznostjo.“⁵³

71. Nazadnje v delu, v katerem je prebivališče tožene stranke v neki državi članici pogoj za uporabo Uredbe št. 1215/2012, ima tožeča stranka vsaj dostop do nekaterih sodišč vsakič, ko je instrument mogoče uporabiti. Torej ne obstaja tveganje odklonitve sodnega varstva.⁵⁴

47 Uvodni izjavi 15 in 16 Uredbe št. 1215/2012. Sodišče je poudarilo objektivnost podlage posebnih pristojnosti: glej sodbo Folien Fischer in Fofitec, točka 45, kjer navede, da se cilja predvidljivosti pristojnega sodišča in pravne varnosti, ki jima sledi člen 7, točka 2, „nista nanašala niti na podelitev vlog tožeči ali toženi stranki niti na varstvo ene od njiju“.

48 Sodba z dne 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, točki 20 in 23).

49 Sodba Marinari, točka 13; sodba z dne 27. oktobra 1998, Réunion européenne in drugi (C-51/97, EU:C:1998:509, točka 29); ali sodba Universal, točka 25, med številnimi drugimi.

50 Sodbi Marinari, točka 13, in Kronhofer, točka 20.

51 Sodba z dne 27. oktobra 1998, Réunion européenne in drugi (C-51/97, EU:C:1998:509, točka 33).

52 Sklepni predlogi v zadevi Verein für Konsumenteninformation, točki 49 in 50.

53 Sodba z dne 19. februarja 2002, Besix (C-256/00, EU:C:2002:99, točka 49). V zadevi se je obravnavala obveznost opustitve brez geografske omejitve.

54 Sodišče je *velikodušno*, ko razlaga prebivališče kot zahtevo za možnost uporabe evropskega instrumenta: glej sodbo z dne 17. novembra 2011, Hypotečni banka (C-327/10, EU:C:2011:745). Če tožena stranka nima prebivališča v Uniji, Uredbe št. 1215/2012 ni mogoče uporabiti, je pa mogoče uporabiti ostale sisteme, ki jih določajo države članice.

D. Drugo vprašanje za predhodno odločanje

72. Predložitveno sodišče želi vedeti, ali na odgovor na prvo vprašanje vpliva vrsta tožbe, ki jo je vložilo VEB (in sicer, da gre za kolektivno tožbo), in da se v njej uveljavlja zgolj ugotovitelni zahtevek.

73. V tem okviru naj napotim na sodbo CDC Hydrogen Peroxide,⁵⁵ v kateri je Sodišče menilo, da odstopi odškodninskih terjatev vsakega prvotnega upnika v korist tožeče stranke nimajo nobenega vpliva na določitev pristojnega sodišča v skladu s členom 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012.

74. Po mnenju predložitvenega sodišča bi, če bi se ta ista rešitev uporabila za postopek v glavni stvari, mehanizem kolektivne tožbe izgubil svojo učinkovitost.

1. Kolektivna tožba in kraj nastanka škode

a) Tožba, s katero se predlaga zgolj ugotovitev odgovornosti

75. V skladu z nacionalno zakonodajo, ki je veljala v trenutku, ko je bila tožba vložena, subjekt za kolektivno obrambo interesov, kot je VEB, nima legitimacije za vložitev tožbe, s katero se zahteva povrnitev škode (v denarju). Samo posamezni prizadeti bi lahko zahtevali tako odškodnino.

76. Sodišče je potrdilo, da člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 pokriva tožbe, s katerimi se zgolj ugotavlja nepogodbena civilna odgovornost,⁵⁶ vključno s tistimi, ki predlagajo ugotovitev, da ni odgovornosti,⁵⁷ in tistimi, s katerimi se poskuša preprečiti nastanek bodoče škode.⁵⁸

77. V skladu s to sodno prakso se lahko sodišča države članice, v kateri se je bodisi zgodil vzročni dogodek bodisi je tam nastala škoda oziroma bo lahko nastala škoda, veljavno izrečejo za pristojna na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 v zvezi s tožbami, v katerih se (še) ne uveljavlja konkretna odškodnina.⁵⁹

78. V sodbi DFDS Torline je Sodišče:

- svoje razlogovanje med drugim oprlo na razmerje med prvo fazo tožbe (v zvezi z ugotovitvijo nezakonnosti določenega ravnanja) in drugo (v zvezi z odškodnino, ki izhaja iz tega istega ravnanja);
- menilo je, da bi ločitev obeh faz za namene mednarodne sodne pristojnosti tožečo stranko zavezovala, da se obrne na sodišča različnih držav članic, in da bi bilo to „v nasprotju z načeli pravilnega delovanja pravosodja, pravne varnosti in da merila za določanje sodne pristojnosti za eno pravno razmerje ne smejo biti številna“.⁶⁰

55 Sodba z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335; v nadaljevanju: sodba CDC).

56 Sodba z dne 5. februarja 2004, DFDS Torline (C-18/02, EU:C:2004:74; v nadaljevanju: sodba DFDS Torline).

57 Sodba Folien Fischer in Fofitec.

58 Sodba z dne 1. oktobra 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555; v nadaljevanju: sodba Henkel). Trenutno in tudi že od Uredbe št. 44/2001 je taka možnost vključena v njeno besedilo.

59 Vprašanja, ki so bila povod za sodbi Henkel ter Folien Fischer in Fofitec, se niso nanašala neposredno na koristnost merila „kraj nastanka škode“ v zadevnih tožbah, temveč na njihovo kvalifikacijo kot „nepogodbene“. Glej zlasti točko 42 in naslednje sodbe Henkel ter in točke 39, 48, in 52 sodbe Folien Fischer in Fofitec.

60 Sodba DFDS Torline, točki 25 in 26. V točki 27 Sodišče doda še tipično utemeljitev v zvezi z bližino spora in lažjim izvajanjem dokazov ter navede, da „velja ne glede na to, ali je predmet spora povrnitev že storjene škode ali pa je namen tožbe preprečiti škodo“. V tem smislu sodba Folien Fischer in Fofitec, točka 48. Menim, da če je predmet tožbe ugotovitev nezakonnosti ravnanja, je utemeljitev, da je dokazovanje škode lažje, seveda sekundarnega pomena, vendar ni neobstoječa – v nasprotju z mnenjem družbe BP v njenem stališču. Enako se zgodi z vzročno zvezo, če se spremeni – kot se zdi, da se zgodi v nizozemskem modelu – v abstraktni preizkus, na podlagi katerega je mogoče ugotoviti, ali obstaja zveza *sine qua non* med dejanjem in škodo. Zvezo med vzrokom in posledico v ožjem smislu je treba določiti potem, v vsaki posamezni tožbi. Glej Bosters, T., *Collective redress and private international law in the EU*, T.M.C. Asser Press, 2017, str. 41, in sodbo Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) z dne 27. novembra 2009, LJN BH2162 (VEB/World Online).

79. Glede na zgoraj navedeno se mi ne zdi neprimerno, da se člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 uporabi za ugotovitevne tožbe, kakršno je vložilo VEB, katerim sledijo odškodninske tožbe, ki jih v prihodnosti lahko vložijo posamično samo prizadete osebe, katerih identiteta in prebivališče v trenutku (prve) tožbe nista znana.

80. Zgornja trditev vsekakor temelji na premisi, da obstaja določena povezava ali funkcionalna orientacija med ugotovitvenim postopkom, ki ga je začelo VEB, in postopki, ki se vodijo pozneje zaradi uveljavljanja odškodnine.⁶¹ To, ali je ta premisa v okviru člena 3:305a BW podana ali ne, mora razjasniti predložitveno sodišče.

81. Ne sme se prezreti dejstva, da bi določitev kraja nastanka škode postala kompleksnejša v tistih procesnih scenarijih, ki imajo dvojno fazo, če je ta škoda povezana z imetniki, ki še niso nujno identificirani. Menim, da ta dejavnik ne izniči kar tako tega, da mora biti škoda „dejanska in ne abstraktna“⁶².

82. V obravnavani zadevi se težavnost zmanjša prek omejitve interesov, ki jih brani tožeča stranka, in sicer interesov, ki izhajajo iz tega, da so skrbniški računi, na katerih se odraža zmanjšanje vrednosti delnic, na Nizozemskem.

b) Kolektivna tožba in številnost krajev nastanka škode

83. Kraj nastanka škode kot merilo, na podlagi katerega se dodeli mednarodna sodna pristojnosti, je kraj, kjer se negativne posledice dogodka dejansko pokažejo.⁶³ Torej je nujno vedeti predvsem, za kakšno škodo gre, za katero je treba ugotoviti morebiti prizadeto pravno dobrino.

84. Premoženski interesi, ki lahko utrpijo škodo, so lahko različnih vrst. Če poenostavim, treba je ločevati med razpršenimi interesi,⁶⁴ kolektivnimi interesi⁶⁵ in individualnimi interesi: pri teh zadnjih je imetništvo znano *ex ante* oziroma ga je mogoče določiti, ko je tožba enkrat vložena (ali celo ko je izdana sodba).

85. Ni naloga Sodišča, ampak predložitvenega sodišča, da kvalificira naravo interesa, ki ga brani tožeča stranka v okviru kolektivne tožbe, opisane v členu 3:305a BW, h kateremu se je očitno zatekla.

86. Če bi predložitveno sodišče odločilo, da so v kolektivni tožbi, ki jo je vložilo VEB, v igri interesi (kot se zdi)⁶⁶ imetnikov, ki so določeni oziroma jih je mogoče zlahka določiti, mora odgovor na drugo vprašanje za predhodno odločanje izhajati iz sodne prakse, ki jo je doslej v zvezi s tem vzpostavilo Sodišče.

87. V sodbi CDC, kjer je po odstopu prišlo do združitve terjatev posameznih subjektov, je Sodišče zanikalo, da bi ta prenos vplival na določitev mednarodne sodne pristojnosti.⁶⁷

61 Obstoj povezave ali funkcionalne orientacije med postopkoma po mojem mnenju razveljavi mnenje družbe BP v točkah od 14 do 18 njenega pisnega odgovora na vprašanja Sodišča, v katerem trdi, da kraj, kjer nastane škoda, ne deluje kot merilo, na podlagi katerega se dodeli pristojnost v zvezi s tožbami, kakršna je vložena v tej zadevi.

62 Po besedah generalnega pravobranilca N. Jääskinen v sklepnih predlogih v zadevi Folien Fischer in Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:226, točka 49).

63 Sodba z dne 16. julija 2009, Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, točka 27), in sodba CDC, točka 52, med drugimi.

64 Kot taki se štejejo splošni interesi, ki načeloma vplivajo na vse državljane in katerih priznanje je določeno v normativnem besedilu (zakonskem ali ustavnem).

65 Gre za lastne interese konkretne socialne skupine (kot so na primer potrošniki), ki je združena glede na objektivne lastnosti ali določene pravne povezave in katere zastopanje je mogoče zaupati zasebni pravni osebi ali javnemu subjektu.

66 V predložitveni odločbi ne pridejo do izraza trditve glede kršitve pravnih dobrin vsakega delničarja, ki ne bi bile finančne, kot bi lahko bila svoboda odločanja subjektov na trgu – ki bi izvedli naložbe na podlagi (domnevno) napačne informacije – ali zaupanje samega trga.

67 Točka 2 izreka.

88. S tem je Sodišče potrdilo to, kar je bilo že razsojeno v sodbi ÖFAB, glede na katero: (a) se ohrani še posebej tesna povezava med krajem škodnega dogodka in pristojnim sodiščem, čeprav prvotni upnik prenese terjatev; in (b) bi drugačen odgovor kršil cilj Uredbe, v skladu s katerim morajo pravila o pristojnosti imeti visoko stopnjo predvidljivosti.⁶⁸

89. V skladu s to sodno prakso, če VEB v svoji kolektivni tožbi brani individualne interese vlagateljev, ki so mu zaupali svojo obrambo pred sodišči, je treba sklepati, da kolektivna obramba ne spremeni pogojev, pod katerimi bi bila nizozemska sodišča pristojna na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012.

90. Ta dodelitev pristojnosti bi bila torej odvisna od tega, ali so podani splošni pogoji, ki jih zahteva sodna praksa Sodišča: (a) da je kraj oziroma so kraji, kjer je dejansko nastala škoda za vsako prizadeto osebo, na Nizozemskem, in (b) da so podane posebne okoliščine, ki potrjujejo tesno povezavo med pristojnim sodiščem in sporom.

91. Predložitveno sodišče domneva, da v tem primeru „niso bili določeni kraji prebivališča omenjenih vlagateljev“⁶⁹ niti posebne okoliščine posameznih nakupnih transakcij ali posamičnih odločitev, da se ne prodajo deleži, ki so že v lasti“. Vendar se glede na naravo vložene tožbe ne zdi, da te opustitve preprečujejo, da se nizozemskim sodiščem prizna sodna pristojnost, če so izpolnjeni splošni pogoji, ki sem jih prej omenil.

2. Učinkovitost kolektivne tožbe

92. Po mnenju Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) bi bila učinkovitost mehanizma kolektivne tožbe izgubljena, če bi subjekt, kot je VEB, moral oblikovati tožbo v vsakem od krajev, kjer nastane posamezna škoda.

93. Ne dvomim, da je utemeljitev nacionalnega sodišča pravilna,⁷⁰ vendar ne najdem nobene druge alternative v sistemu dodelitve mednarodne sodne pristojnosti, ki velja v Evropski uniji, ki ga dandanes pomeni Uredba št. 1215/2012.

94. Vendar ne izključujem, da če se dokaže, da je vsaka upoštevna škoda nastala v eni sami državi članici, bi bilo mogoče z razlogi specializacije konkretnega lokalnega sodišča preseči ozemeljsko razdrobljenost, ki bi bila posledica stroge uporabe člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012.⁷¹

⁶⁸ Sodba z dne 18. julija 2013, ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, točki 57 in 58 ter točka 3 izreka).

⁶⁹ Navezna okoliščina glede na navedbe v predložitveni odločbi namreč ni kraj prebivališča vlagatelja, temveč kraj, kjer je skrbniški račun.

⁷⁰ Čeprav predložitveno sodišče tega ne navede, menim, da pride poleg tega do morebitne izgube učinkovitosti z dveh vidikov: subjekt, ki brani kolektivne interese, bi lahko moral tožiti v različnih jurisdikcijah glede na kraj nastanka škode, če bi do nje prišlo v več državah članicah; in mogoče je, da bi bilo v njih treba začeti postopke v več okrožjih, saj člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, določa krajevno pristojnost hkrati z mednarodno.

⁷¹ Glej po analogiji sodbo z dne 18. decembra 2014, Sanders in Huber (C-400/13 in C-408/13 EU:C:2014:2461).

95. Poleg tega se strinjam s tem, kar je navedel generalni pravobranilec M. Bobek v svojih sklepnih predlogih v zadevi Schrems v zvezi s tem, da v Uredbi št. 44/2001 ni „posebnih določb o odstopu zahtevkov [...] ali postopkih za kolektivne tožbe“: ni naloga sodišč niti Sodišča, da uvajajo nove postopkovne mehanizme, s čimer bi prehiteli zakonodajalca na tako občutljivem področju,⁷² niti ni njihova naloga, da določijo merilo pristojnosti *ad hoc*.⁷³

V. Predlog

96. Glede na zgoraj navedeno Sodišču predlagam, naj na prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) odgovori tako:

1. Člen 7, točka 2, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev) je treba razlagati tako, da:
 - (a) ni zadostna navezna okoliščina za dodelitev mednarodne pristojnosti sodiščem države članice, da se zmanjšanje vrednosti delnic družbe, ki kotira na borzah v drugih državah članicah, odraža na skrbniških računih v prvi državi članici ali na skrbniških računih banke ali investicijske družbe s sedežem v tej državi članici, če je ta škoda posledica odločitev, ki so jih vlagatelji sprejeli na podlagi domnevno nepravilnih, nepopolnih in zavajajočih informacij, ki jih je družba, ki kotira na borzi, razširila globalno;
 - (b) dogovor med toženo družbo in nekaterimi delničarji v tretji državi, ki pa ni bil ponujen tožečim strankam v sporu o glavni stvari, niti status potrošnika nekaterih od njih nista posebni okoliščini, ki se upoštevata pri dodelitvi mednarodne sodne pristojnosti na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012. Niti ni posebna okoliščina dejstvo, da je tožena družba razširila upoštevne informacije po vsem svetu.
2. Vložitev kolektivne tožbe v skladu z nacionalnimi postopkovnimi določbami s strani združenja, ki zastopa interese imetnikov vrednostnih papirjev, ki so utrpeli škodo, ne spremeni razlage člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012.

⁷² Zadeva C-498/16, EU:C:2017:863, točke od 119 do 123.

⁷³ Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL 2020, L 409, str. 1) se ne dotika ureditve mednarodne sodne pristojnosti iz Uredbe št. 1215/2012, kot je že nakazoval Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES, z dne 11. aprila 2018 (COM(2018) 184 final): glej uvodno izjavo 21 in člen 2(3). Direktiva poleg samodejnega priznanja procesnega upravičenja kvalificiranih subjektov držav članic, da vložijo tožbe v drugih državah članicah, obravnava pospeševanje sodelovanja med njimi, da bi se olajšale tožbe zaradi čezmejnih kršitev: glej uvodni izjavi 32 in 71 ter člena 6(2) in (3) in 20(4). Prav tako določa obveznost držav članic, da predvidijo mehanizme, da so potrošniki z običajnim prebivališčem v državi članici zastopani v kolektivnih odškodninskih tožbah, vloženi v drugi državi članici: glej uvodno izjavo 31 in člen 6(2).